

SVEBIO
Svenska Bioenergiföreningen
/Kjell Andersson

2016-09-26

REMISSYTTRANDE

134-175/2015

Till
KF/KS kansli
Stadshuset
103 35 Stockholm

Remissyttrande över Strategi för fossilbränslefritt Stockholm

Vad som händer i Stockholm och Stockholmsregionen har stor betydelse för hela den svenska energi- och klimatpolitiken. Svenska Bioenergiföreningen, Svebio, arbetar för att Sverige ska få ett 100 procent förnybart energisystem, och vi är därför angelägna om att kunna ge synpunkter på strategin. Vi är övertygade om att Stockholm kan nå målet att bli helt eller näst intill helt fossilbränslefritt till 2040 och vi tycker att strategin ger en bra bild av vad som är möjligt att åstadkomma i Stockholm under de närmaste 20 åren. Vi begränsar vårt svar till att främst gälla bioenergifrågor.

Tillgång på biobränslen

På två ställen i strategin uttrycks oro för att det ska uppstå brist på biobränslen och att detta skulle kunna leda till ökade priser. Det finns ingen grund för denna oro när det gäller Stockholms försörjning med biobränslen för kraftvärmeproduktion, för biodrivmedel för transportsektorn eller för annan konvertering från fossila bränslen fram till 2040.

Det har gjorts en lång rad studier av tillgången på biomassa för energianvändning i Sverige som alla pekar på att det finns en stor återstående potential. Svebios egna beräkningar visar att vi för hela landets räkning kan dubblera tillförseln av biobränslen jämfört med dagens försörjning. På kort sikt råder en utpräglad överskottssituation med låga priser och pressad lönsamhet för de företag som tillhandahåller fasta biobränslen. Studier av kortsiktig och långsiktig potential från svenskt skogsbruk, skogsindustri, jordbruk och avfallshantering har redovisats både av FFF-utredningen (Fossilfrihet på väg SOU 2013:84) och av Miljömålsberedningen (SOU 2016:47). Beräkningar har gjorts både av Lunds Universitet, av Chalmers Tekniska Högskola och av Sveriges Lantbruksuniversitet.

Potentialen för kraftvärmeproduktion i Stockholmsregionen

Biokraft är idag den enda stora förnybara elproduktion som sker i Stockholmsregionen, med en samlad normalårsproduktion kring 1,8 TWh/år, vilket motsvarar hushållsförbrukningen av el i Stockholms stad.

Det finns betydande utrymme att öka denna elproduktion, men strategin är vag om hur stor denna potential är. Vi anser att det behöver göras en samlad utredning om

möjligheterna att öka biokraftproduktionen i Stockholmsregionen. Stockholms stad kan ta initiativ till en sådan utredning, som bör ske i samarbete med de stora energiaktörerna i regionen - Fortum, E.on, Vattenfall, Söderenergi och Norrenergi. En sådan utredning skulle kunna analysera:

- . Hur stort det outnyttjade värmeunderlaget är.
- . Vilka ytterligare möjligheter som finns att bygga samman nät för att effektivt utnyttja värmeunderlag.
- . Vilka potentialer det finns att bygga mer nät och ansluta fler värmekunder.
- . Vilka möjligheter det finns att öka elutbytet i befintliga och framtida anläggningar.
- . Vilket samarbete som kan ske mellan aktörerna.

En optimal utbyggnad av biokraftproduktionen i regionen har många fördelar: stabilitet i försörjningen (baskraft), produktion under den tid på året då elbehovet är som störst, låga distributionsförluster genom närhet mellan produktion och användning, samt låg och förutsägbar produktionskostnad med känd teknik. Jämfört med annan förnybar elproduktion är också behovet av balanskraft och lagring av el lägre.

Vid byggande av nya anläggningar bör man överväga att demonstrera ny teknik med högre elutbyte exempelvis genom förgasning.

För att kunna genomföra lönsamma biokraftinvesteringar måste styrmedlen reformeras så att man belönar garanterad effekt. Med dagens mycket låga marknadspriser på el och låga pris på elcertifikat är det svårt att genomföra långsiktigt önskvärda investeringar i biokraftproduktion.

Bränsle i Värtanverket

Vi vill peka på möjligheten att i Värtanverkets KVV6 pröva att använda biobränsle i form av svart pellets. Det finns två olika kvaliteter, torrefierade pellets och pellets framställda med "steam explosion". Energiinnehållet per ton eller kubikmeter ligger mellan motsvarande värden för pellets och kol och torrefierade pellets har egenskaper som liknar kol. Svensk produktion sker idag i pilotskala av Bioendev i Umeå.

Uppvärmning med pellets

I texten om uppvärmning av småhus saknas uppgifter om användningen av biobränslen. Uppvärmning med pellets är ett bra fossilfritt alternativ. Pellets pannor kan användas för hela årsbehovet av värme och varmvatten, medan pelletskaminer kan användas för att täcka effektbehovet av värme i småhus med elvärme.

Strategin bör innehålla mål för hur man kan ersätta direktverkande elvärme med annan uppvärmning, helst fjärrvärme där det är möjligt. Pellets är ett bra alternativ för fastigheter som inte är möjliga att ansluta till fjärrvärme.

Uppvärmning och processer i industri och servicenäringar

Strategin nämner att det fortfarande finns några hundra oljepannor i större fastigheter. Inget sägs om användningen av gasol. Det finns sannolikt en omfattande användning av eldningsolja och gasol inom näringslivet i Stockholm. Många företag berörs av den kraftigt höja koldioxidskatten för industrier utanför den handlande sektorn, som genomförs 2011 - 2018. Andra företag, inom servicesektorn, har länge haft hög koldioxidskatt. Svebios tidning Bioenergi har under de senaste åren publicerat en karta över de företag som har störst återbetalning av koldioxidskatt, och därmed hög

användning av fossila bränslen. Många av dessa företag finns i Stockholmsregionen. Det handlar exempelvis om företag inom bygg- och anläggning, t ex asfaltsverk, och i livsmedelsindustrin.

Det finns goda möjligheter att genomföra lönsamma konverteringar i dessa företag, till fjärrvärme, bioolja, pellets eller andra biobränslen.

Lagringsbeständighet för bioolja

I strategin (sid 17) anges att man för reservkraftverk behöver fossil eldningsolja eftersom denna har god lagringskvalitet. Det finns idag kvaliteter av bioolja som har lika god lagringskvalitet som fossil eldningsolja, till samma eller något lägre pris. Det finns alltså inte längre något motiv att använda fossil eldningsolja som reservbränsle.

Transporter

Omställningen av transportsektorn är av avgörande betydelse för att nå målet om fossilfrihet i Stockholm 2040. Som mycket riktigt framhålls i strategin måste man agera idag för att nå målet, med tanke på att fordonen har en livslängd på 20 år. För att nå målet krävs parallella insatser för effektivisering av fordon, elektrifiering och byte av bränslen från bensin och diesel till biodrivmedel, kombinerat med utbyggnad av kollektivtrafik, cykling och medveten stadsplanering. På kort sikt ger bränslebyte störst klimatnytta till lägst kostnad. Redan idag är nära en fjärdedel av all diesel som säljs i Sverige biobaserad, och en sjättedel av alla drivmedel är biodrivmedel. En mycket hög andel av kollektivtrafiken drivs med förnybara drivmedel. För den tunga trafiken är biodrivmedel ofta det enda ekonomiskt och tekniskt tillgängliga alternativet till fossila bränslen. Detsamma gäller flyg.

En fördel i storstaden är att de stora bränslevolymer underlättar möjligheterna att bygga ut infrastruktur för olika förnybara bränslen.

Stockholms stad var en tidig pionjär när det gällde att introducera etanol som bränsle, både för bussar och för personbilar. Etanol är fortfarande ett utmärkt alternativ med mycket goda klimatprestanda, och Stockholms kommun bör medverka till att etanolen får en renässans. För att omställningen ska gå snabbt och lyckas kommer det emellertid att krävas många olika biobränslen och utbyggd infrastruktur för alla dessa bränslen.

Läckage från stadsgasnätet

Uppgiften i strategin att nära 30 procent av stadsgasen blir läckage är anmärkningsvärd och oroande, med tanke på att huvuddelen av gasen utgörs av metan, som är en potent växthusgas. Vid en konvertering av stadsgasen från naturgas till biogas är det mycket angeläget att minska läckaget.

Resurseffektiva kretslopp - fossil plast

Man bör skilja på frågan om användning av fossila bränslen som kol, olja och naturgas, och frågan om energiutvinning ur avfall, där en del av innehållet utgörs av fossila material, främst av fossil plast. Fossila bränslen bör snarast ersättas, med hjälp av olika styrmedel. Fossil plast kommer att finnas kvar i kretsloppen under lång tid, inte minst som ett resultat av import av plastprodukter. Fossil plast kommer stegvis att ersättas med biogen plast. Redan idag är en stor del av plastkassarna i Stockholms

livsmedelsbutiker tillverkade av sockerrörsbaserad plast, och svensk skogsindustri kommer sannolikt att börja producera skogsbaserade plastråvaror. Kommunerna kan på olika sätt uppmuntra till återvinning av plast, men den övergripande frågan om plastråvarans och plastens ursprung har kommunerna inte rådighet över.

Man bör i Stockholm optimalt utnyttja avfall som kan omvandlas till biogas, och vi stödjer ambitionen att minst 70 procent av allt matavfall används för biogasproduktion senast 2020.

Både när det gäller återvinning för biogasproduktion och återvinning av plast och andra material måste man vara uppmärksam på kontamineringsriskerna när man nått mycket höga återvinningsgrader. Energiåtervinning är ett mycket bra alternativ för avfall som inte kan återvinnas och en hel del avfall bör inte återvinnas på grund av hälsorisker.

Kompensation av kvarvarande utsläpp

Vi tror inte att CCS kommer att vara ett ekonomiskt rimligt alternativ för kompensation inom den tidshorisont som strategin avser. Vi anser inte heller att biokolproduktion för jordförbättring är ett alternativ som kommer att ha någon större betydelse för växthusgasbalansen 2040. Istället för att kola biobränslena bör dessa användas som bränsle i värme- och elproduktion.

Svenska Bioenergiföreningen

Gustav Melin
VD

Kjell Andersson
Näringspolitisk chef